

Politisk kontekst

Barndommen er en kønnet oplevelse. Derfor kræver pigers behov og rettigheder særlig opmærksomhed i politikker vedrørende børn. Pigers og drenges eksponering for kønsbaserede stereotyper inden for medier og uddannelse og den forskellige behandling af piger og drenge bidrager til stereotype uddannelsesvalg og erhvervskarrierer. Piger er mere sårbare over for kønsbaseret vold, herunder seksuelt misbrug, pornografi og menneskehandel. Andre former for vold, hvor man anvender nye teknologier til at gå efter børn, og mere specifikt piger, er dukket op for nylig, f.eks. cybermobning. Piger fra fjerntliggende landdistrikter, handicappede piger, romapiger og piger på børneinstitutioner støder fortsat på problemer med at få adgang til sundhed, uddannelse og sociale tjenester. Desuden har spisevaner, almen sundhed og seksuel sundhed en kønsdimension og opleves forskelligt af piger og drenge.

Rådet for EU's konklusioner om rapporten fra det slovenske formandskab (2008)

- finder, at EU's politikker og forpligtelser over for børn ikke er tilstrækkeligt kønsorienterede
- understreger, at man kun på ganske få områder er særligt opmærksom på de særlige ulemper for piger (f.eks. visse former for diskrimination og vold, f.eks. kvindelig omskæring).

EU-dagsorden for børns rettigheder (2011)

- søger at fremme effektiv implementering af bestemmelserne i EU's charter om grundlæggende rettigheder vedrørende børns rettigheder og FN's konvention om barnets rettigheder
- foreslår en række konkrete foranstaltninger (f.eks. et børnevenligt retsvæsen, beskyttelse af børn i sårbare situationer, bekæmpelse af vold mod børn i og uden for EU).

Den Europæiske Unions direktiver (2011-2012)

- identificerer børn som særligt udsatte for vold og sigter mod at styrke rammen for offerbeskyttelse (direktiv 2011/36/EU om menneskehandel, direktiv 2011/92/EU om bekæmpelse af seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn)

- understreger, at der er behov for specialiserede tjenester for sårbare grupper (f.eks. kvinder, der er ofre for misbrug, og deres børn) (direktiv 2012/29/EU om ofre for vold).

Vejledende rapport til Europa-Kommissionen og EPSCO-Rådets konklusioner (2012)

- adresserer virkningen af den økonomiske krise og finanskrisen på børn.

Europa-Kommissionens henstilling, oktober 2013

- anerkender børns forøgede fattigdomsrisiko og social eksklusion
- understreger, at ligestilling og kampen mod alle former for diskrimination af børn bør være en del af enhver indsats for at bekæmpe fattigdom blandt børn og social eksklusion
- anerkender børn som uafhængige indehavere af rettigheder og opfordrer til en indsats over for problemer, der er specifikke for børn (f.eks. reduktion af skolefrafald), og vold mod børn.

De strategiske mål for Beijinghandlingsplanen og EU-indikatorerne

- L.1.** Udrydde alle former for diskrimination af piger.
- L.2.** Udrydde negative kulturelle holdninger og praksis rettet mod piger.
- L.3.** Fremme og beskytte pigers rettigheder og øge bevidstheden om deres behov og potentiale.
- L.4.** Udrydde diskrimination af piger inden for almen uddannelse, udvikling af færdigheder og faglig uddannelse.
- L.5.** Udrydde diskrimination af piger inden for sundhed og ernæring.
- L.6.** Udrydde den økonomiske udnyttelse af børnearbejde og beskytte unge piger på arbejdspladsen.
- L.7.** Udrydde vold mod piger.
- L.8.** Fremme pigers bevidsthed om og deltagelse i det sociale, økonomiske og politiske liv.
- L.9.** Styrke familiens rolle med hensyn til at forbedre pigers status.

Under det slovenske EU-formandskab i 2008 vedtog Rådet tre indikatorer til vurdering af seksualundervisning og familiekundskab, omfanget af negative selvbilleder blandt piger og drenge og en sammenligning af pigers og drenges resultater inden for matematik og videnskab i en alder af 15 år samt kvinders tilstedeværelse på de videregående uddannelser i fag, hvor der er tendens til, at de er underrepræsenteret.

Databasen Kvinder og Mænd i EU — fakta og figurer, udviklet af Det Europæiske Institut for Ligestilling, indeholder den seneste data og information om disse indikatorer og er tilgængelig på: <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eufacts-and-figures>

Konklusioner på EU-dækkende data

Reducering af kønsforskelle i matematiske og videnskabelige færdigheder

Resultaterne af PISA 2012 (OECD's PISA-undersøgelse) viser, at pigernes resultater i matematik er dårligere end drengenes, men forskellen mellem drenges og pigers resultater er tilsyneladende blevet mindre sammenlignet med 2009. Inden for videnskab er forskellene mellem pigers og drenges resultater mindre, og pigerne klarer sig bedre end drengene i de fleste medlemsstater.

Andelen af kvindelige studerende på læreruddannelser og pædagogik var meget stor i 2006 og er det fortsat, idet kvinder udgjorde 77 % af alle studerende på EU-niveau i 2012.

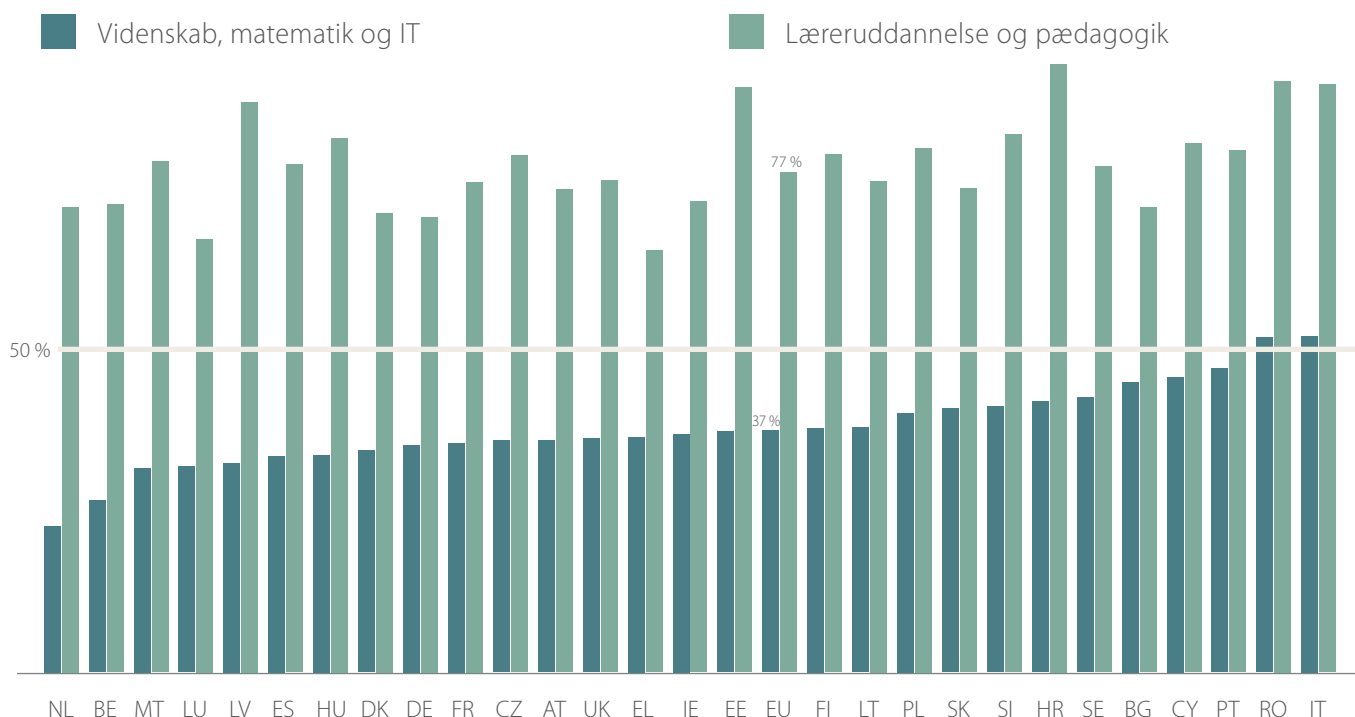
Den største ubalance mellem kønnene, der går ud over kvinderne, kan iagttages blandt studerende på de videregående uddannelser inden for videnskab, matematik og IT: I 2012 udgjorde pigerne under 50 % i de fleste medlemsstater.

Seksualundervisning og familiekundskab i EU varierer og er mest fokuseret på sundhed

Seksualundervisning og familiekundskab er forskellig blandt medlemsstaterne og er rettet mod forskellige aldersgrupper. I 2012 var seksualundervisning ikke obligatorisk i syv medlemsstater. I mange medlemsstater tilbyder man kun seksualundervisning og familiekundskab i en meget tidlig alder, mens kun få tilbyder den gennem hele skoleforløbet.

Seksualundervisning og familiekundskab er hovedsagelig fokuseret på spørgsmål som prævention, seksuelt overførte infektioner og ikkeplanlagte graviditeter i alle medlemsstater. I de fleste tilfælde er temaer som kønsbaseret vold, kønsstereotyper i romantiske forhold, stigmatisering vedrørende hiv/aids og LGBT-unge ikke at finde på læseplanerne. Adskillige medlemsstater implementerede politikker for at garantere pigers adgang til seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder.

PROCENTDEL AF KVINDelige STUDERENDE PÅ DE VIDEREGÅENDE UDDANNELSER BLANDT ALLE STUDERENDE, 2012

Fra en meget ung alder har piger en negativ opfattelse af deres krop

Skolebørnsundersøgelsen HBSC fra 2009/2010 med titlen »Social determinants of health and well-being among young people« indeholder oplysninger om udviklingen af pigers og drenges selvbillede af deres kroppe ved at spørge piger og drenge om deres nuværende Body Mass Index (BMI) og deres opfattelse af deres egen krop.

I 2010 var antallet af piger og drenge, der angav, at de er »lidt tykke« eller »alt for tykke« forskelligt fra medlemsstat til medlemsstat, men generelt set over en længere periode er der flere piger end drenge, der udtrykker denne holdning: 27 % af 11-årige piger overvurderede deres vægt sammenlignet med 22 % af drengene. I mellemtiden viser BMI-beregninger, at drenge (17 %) er mere tilbøjelige til at være medicinsk overvægtige eller fede sammenlignet med piger (13 %) som 11-årige.

Pigers negative selvbillede forværres med alderen, og den højeste andel af utilfredshed ses i 15-års alderen. Blandt 15-årige betegnede en betydelig andel af pigerne (40 %) sig selv som overvægtige i 2010 i modsætning til drengene (22 %). Som følge af deres negative opfattelse af deres egne kroppe er det mere sandsynligt, at pigerne går i gang med vægttabsprogrammer i en meget ung alder. Andelen af piger, der går på slankekur, stiger med alderen, mens den falder for drenge.

Denne adfærd er også et resultat af kønsstereotyper og mediernes indvirkning på pigers selvbillede ved at stigmatisere vægt og form, et aspekt, som ikke er medtaget i de nuværende indikatorer.

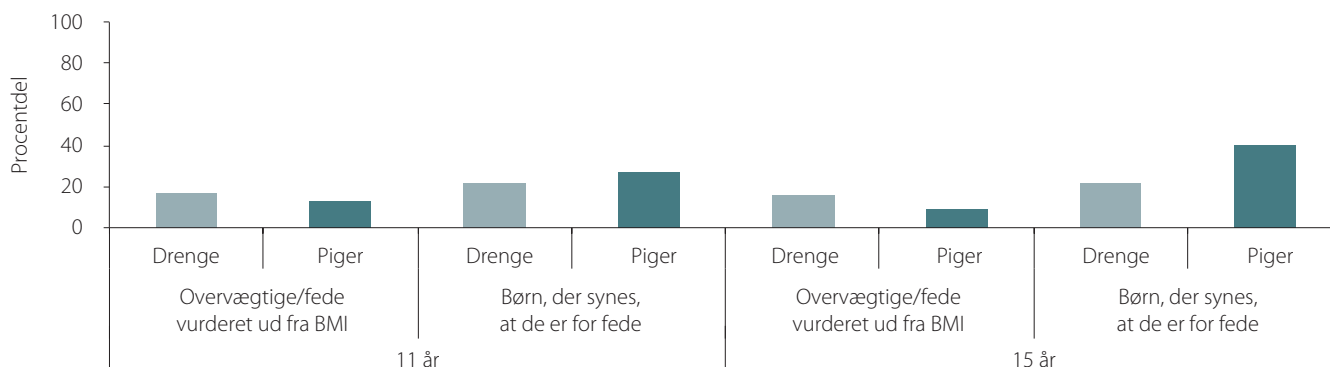
Kønsstereotyper påvirker specifikke grupper af piger forskelligt

De specifikke situationer og udfordringer for roma-piger har været genstand for politikker og foranstaltninger i adskillige medlemsstater, som har romasamfund. Spørgsmål som skolefrafald, dårligere uddannelsesresultater og en høj grad af analfabetisme skal løses. Det samme fænomen kan iagttages blandt piger med migrantbaggrund eller fra fattige familier. Disse piger forlader ofte skolen tidligt for at påtage sig lavtlønnet arbejde eller pasnings- og familieansvar.

Nye former for vold rettet mod piger

Andre former for vold, hvor man anvender nye teknologier til at gå efter børn — og mere specifikt piger — er dukket op for nylig, f.eks. cybermobning. Nogle medlemsstater er begyndt at ændre deres lovgivning for at sikre, at piger er beskyttet mod denne form for psykologisk vold, navnlig i en alder, hvor den kan have ødelæggende konsekvenser for pigernes velfærd.

SELVBILLEDE AF KROPPEN: PIGERS OG DRENGES UTILFREDSHED MED DERES KROPPE

Kilde: Survey of Health Behaviour in School aged Children (HBSC).

Nyttige initiativer

Nogle medlemsstater indførte kønsspecifikke foranstaltninger, der tilskynder piger og drenge til at overveje »ultraditionelle« fag og **karriereveje**. Nederlandene, Tyskland og Østrig afholder årlige »pigedage«, Cypern, Danmark og Polen melder om tilsvarende foranstaltninger som f.eks. kampagnen »piger som ingeniører« i Polen, i Estland har man karrieredage for piger (og drenge), støtte og uddannelse for at tilskynde piger og drenge til utraditionelle karriereveje og adskillige kurser i selvstændiggørelse (UNECE, 2014).

Nogle medlemsstater nævnte foranstaltninger rettet mod piger, der står over for specifik diskrimination. Rumænien og Slovenien har udviklet **programmer til at forbedre adgangen til uddannelse** for børn fra romasamfundet.

Sundhedsproblemer og afhjælpning af vold mod piger var blandt de initiativer, der blev angivet i rapporterne til UNECE. Danmark, Portugal og Ungarn indførte vaccination mod human papillomavirus (HPV) for teenagepiger, mens man i Kroatien via programmet til bekæmpelse og forebyggelse af seksuelt overførte sygdomme tilbyder specifik vejledning til piger og forældre om HPV. Ungarn og Østrig fremhævede behovet for i højere grad at målrette ressourcerne mod mere sårbare grupper af piger: Østrig finansierer nødtjenester »for piger og unge kvinder, der risikerer at blive eller er ofre for tvangsægteskab«. Ungarn har et indsatsprogram for teenagepiger, der anses for at være »sårbare i adskillige henseender« som unge mødre og narkomaner.

FREMSKRIDT OG FORHINDRINGER PÅ OMRÅDE L: PIGER

FREMSKRIDT

- Standarder udviklet af WHO udgør et solidt grundlag for implementeringen af retningslinjer for seksualundervisning og familiekundskab i medlemsstaterne.
- Forskellen mellem pigers og drenges resultater i matematik reduceres.
- Piger klarer sig godt inden for videnskab (og klarer sig bedre end drenge i de fleste tilfælde).

FORHINDRINGER

- Seksualundervisning og familiekundskab varierer kraftigt i EU og er hovedsagelig fokuseret på sundhedsspørgsmål.
- Piger er langt mere tilbøjelige til at have et fejlagtigt indtryk af at være overvægtige, som kan være skadeligt for deres sundhed.
- Piger er underrepræsenterede inden for videnskab, matematik og IT i skolen og ligeledes på de videregående uddannelser.
- Piger er fortsat langt mere tilbøjelige til at vælge karriere inden for almen og faglig pædagogik.

Vejen frem for EU

- Perspektiverne for piger skal ansues holistisk og dækker andre områder af Beijinghandlingsplanen (f.eks. sundhed, uddannelse, fattigdom, medier).
- Fremskridtene med pigernes resultater inden for matematik og videnskab skal styrkes ved at nå frem til en mere kønsafbalanceret tilstedeværelse på de højere læresteder inden for videnskab, matematik og IT.
- Der er behov for en mere holistisk tilgang til seksualundervisning og familiekundskab, hvor man udvider fokus til indvirkningen fra normer, holdninger og stereotyper samt fremmer forhold, hvor kønnene er ligestillet.
- Den rette opfattelse af kropsbilledet og foranstaltninger rettet mod pigers selvbillede skal styrkes fra en tidlig alder, herunder normer, holdninger og stereotyper.
- Der er behov for at afhjælpe former for vold, hvortil man anvender nye teknologier (f.eks. cybermobning).

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE)

Das Europäische Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist das EU-Kompetenzzentrum für Gleichstellungsfragen. Das EIGE unterstützt politische Entscheidungsträger und alle relevanten Einrichtungen in ihren Bemühungen zur Verwirklichung der Gleichstellung von Frauen und Männern in Europa und darüber hinaus, indem es spezifisches Fachwissen sowie verlässliche und vergleichbare Daten zur Gleichstellung in Europa bereitstellt.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu>

Das Ressourcen- und Dokumentationszentrum (RDC) des Europäischen Instituts für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist ein innovatives und praktisches Instrument, das dabei hilft, wichtige Ressourcen zur Geschlechtergleichstellung zu identifizieren und unter den an der Gleichstellungspolitik und -praxis interessierten Personen erleichtert und einen Online-Bereich für Diskussionen und Debatten bietet.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

Kontakt:

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITAUEN
Tel. +370 521574-44/00

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9218-563-3

doi:10.2839/1885

MH-04-15-022-DE-N